

Euskadi (in)estable

JORDI SÀNCHEZ / Politòleg

AVUI, 11 de març del 2009

Els resultats electorals a Euskadi han deixat la seva governabilitat penjant d'un fil. L'única majoria que permetria avui donar estabilitat política a Euskadi (PNB+PSE) és precisament la que no serà possible a curt termini. És la paradoxa dels nostres sistemes electorals, que de tant en tant permeten que la força guanyadora en vots i escons no pugui formar govern perquè li falten uns quants escons per a la majoria absoluta, alhora que faciliten que una opció no guanyadora se senti guanyadora i busqui liderar el futur govern. Tot és perfectament democràtic i legítim i òbviament legal. La qüestió, però, rau a discernir si el resultat d'aquesta paradoxa que el sistema proporcional pot provocar produeix estabilitat o inestabilitat. Aquesta no és una qüestió menor. D'entrada perquè una de les funcions de tot sistema electoral és garantir estabilitat política i institucional. I si no ho assoleix vol dir que no ens acaba de servir, que no és prou eficaç. I a més no podem oblidar que les circumstàncies concretes del País Basc vénen determinades per la violència en la vida política i social i això fa especialment rellevant que el seu govern gaudeixi d'estabilitat. Si el govern no assoleix aquesta estabilitat, el problema polític es pot magnificar i el terrorisme sortir reforçat. Aquest és un dels perills segons quina sigui la resultant de les eleccions basques de l'1 de març.

ÉS EVIDENT QUE LA FÓRMULA DEFINITIVA amb la qual es perfilarà el govern basc no la sabrem fins d'aquí uns quants dies. D'entrada, però, tot indica que la presidència recaurà en mans de Patxi López. No em provoca cap al·lèrgia imaginar un govern basc en mans de socialistes, ni

tan sols imaginar el PNB fora de les institucions. El joc democràtic és precisament la possibilitat del canvi, encara que el canvi no agradi. Ara bé, em resulta estrany imaginar un govern liderat pel segon partit, per tant sense majoria absoluta, i suportat només amb un acord parlamentari, és a dir, sense coalició de govern. No és aquest un tema menor, ja que la inestabilitat és més gran com més dèbil és la coalició que dóna suport al partit que és al govern. I els riscos de la inestabilitat institucional a Euskadi són evidents. Ningú ha de dubtar que una coalició parlamentària és molt més dèbil que una coalició de govern. Només cal recordar que el lehendakari Ibarretxe ha presidit els darrers anys un govern de coalició (PNB+EA+EB) sense majoria absoluta. Les dificultats han estat evidents, però amb certesa res comparat amb les que pot tenir un govern presidit per Patxi López, amb només 25 diputats.

LA DEBILITAT DEL MÉS QUE PROBABLE NOU executiu basc presidit per Patxi López serà extrema. Ningú hauria de dubtar que el PP, que és qui té la clau de la governabilitat tal com s'està configurant l'escenari basc a data d'avui, no lliurarà el govern d'Euskadi a Patxi López sense contrapartides. No perquè siguin dolents per definició, sinó perquè cap partit polític dóna suport a un altre sense contrapartides polítiques. I precisament aquí rau el problema per a Patxi López, els socialistes bascos i en general tot el País Basc. Allò que realment interessa als conservadors espanyols no és el govern de Vitòria sinó la batalla per la Moncloa. I la manera de guanyar-la, o com a mínim d'intentar-ho, és apareixent a ulls de l'opinió pública espanyola com els garants a Euskadi d'allò que anomenen el constitucionalisme. I per això exigiran -ja ho han començat a fer- contrapartides a López que si aquest les accepta seran l'inici d'una política frontista, en aquest cas del front nacionalista espanyol, allò que precisament Patxi López va comprometre's a no fer.

PATXI LÓPEZ ESTÀ CONDEMNAT A BUSCAR l'estabilitat amb el PNB i el PNB amb el PSE. És l'única fórmula per evitar quedar atrapats en mans del PP i abocats a un govern en minoria que res de bo pot portar a la societat basca. I si Patxi López no ho fa és perquè vol ser ell el lehendakari. Potser tothom ha de renunciar a objectius, també Ibarretxe, per no portar la política basca pel camí del pedregar.